

AOb position paper sturing in het funderend onderwijs

Een kwart van de 15-jarigen kan niet goed genoeg lezen of schrijven, er is een nijpend lerarentekort, klassen zijn vaak te groot en de werkdruk voor leraren neemt toe. De kwaliteit van het onderwijs en de kansengelijkheid gaat er zienderogen op achteruit. Deze onderwijscrisis wordt door iedereen gezien en gevoeld. Structurele oplossingen zijn hard nodig. Om deze crisis aan te pakken, is het zaak dat de overheid weer het stuur in handen neemt en een actieve rol pakt bij het verhogen van de kwaliteit van het onderwijs en de kansengelijkheid.

De AOb prijst het starten van de discussie door de Kamer en de staatssecretaris over de herijking van de sturing voor het funderend onderwijs. Dat is hoogstnoodzakelijk. Op dit moment staat de overheid op afstand in het realiseren van goed en toegankelijk onderwijs. De AOb ziet goed onderwijs als een publieke taak, waarbij de overheid zorgdraagt voor goed onderwijs. Om goed onderwijs te realiseren, is directe overheidssturing, met voldoende structurele bekostiging, noodzakelijk. De overheid moet weer gaan sturen op kwaliteit. Dit kan door het versterken van het primaire proces waarbij de stem van leraren, onderwijsondersteunend personeel (oop) en schoolleiders een doorslaggevende rol heeft.

Kijkend naar de drie bestaande scenario's, ziet de AOb bruikbare elementen in scenario B en C. Maar geen van beide pakketten zijn in lijn met hoe de AOb de toekomst van het funderend onderwijs ziet. Daarom heeft de AOb een eigen scenario ontwikkeld, te weten scenario O van Onderwijs.

In dit scenario leggen wij de nadruk op het versterken van de positie van leraren. Dat doen we door de kennis en kunde van leraren weer voorop te zetten en de stem van de leraar te verankeren in wet- en regelgeving. Zo krijgen leraren, oop en schoolleiders weer de regie over het onderwijs hetgeen tot een betere onderwijskwaliteit leidt.

Onze oproep: ga uit van scenario O(nderwijs)

Dit scenario bestaat uit 7 inhoudelijke punten, die wij hieronder toelichten.

1. De AOb pleit voor een coherent en consistent beleid over kabinetsperiodes heen waarbij de onderwijskwaliteit leidend is. Dat betekent **langjarige structurele geormerkte bekostiging**, wat dient te leiden tot aanpassing van de huidige lumpsumbekostiging. Bij deze langjarige structurele bekostiging moet de overheid duidelijke kaders en randvoorwaarden opstellen waarop ook wordt gehandhaafd. Dat betekent dat de hoeveelheid tijdelijke subsidies moet worden tegengegaan en worden omgezet in structurele bekostiging.
2. **Landelijke sturing op basis van deugdelijkheidseisen**, oftewel hetgeen in en rond de klas gebeurt. Op deze manier stimuleert de sturing van het stelsel het werk in de klas. Onder deugdelijkheidseisen verstaan wij onder andere: het aantal bevoegde leraren voor de klas, klassengrootte, lessen, lessentabel en de ontwikkeling van kennis- en ontwikkelingsinfrastructuur. De overheid stuurt op deze thema's, waarbij bij het

vaststellen van deze deugdelijkheidseisen de georganiseerde beroepsgroep een beslissende stem heeft.

3. Vergroot de autonomie van de leraar en **veranker wettelijk de stem van leraren** en de georganiseerde beroepsgroep in de aansturing van het onderwijs. In de praktijk is lesgeven op dit moment ondergeschikt gemaakt aan opleiden, onderzoek, adviseren, leidinggeven en besturen. Ook ziet de AOb dat het professioneel statuut eenvoudig en eenzijdig van tafel kan worden geveegd. Dat moet veranderen door de leraar weer voorop te zetten. De georganiseerde beroepsgroep moet weer, op zowel landelijk, regionaal als lokaal niveau, als gelijkwaardig partner structureel meepraten en - beslissen bij de vorming van onderwijsbeleid en de publieke kennisinfrastructuur.¹

In dit nieuwe stelsel stelt de beroepsgroep zelf, of in co-creatie, protocollen, standaarden, keurmerken en de onderzoeksagenda vast. De **beroepsgroep bewaakt daarbij de onderwijskwaliteit**. Om dit te realiseren dient de positie van leraren wettelijk te worden vastgelegd. Daarnaast moet het wettelijk vastgelegde professionele statuut worden aangescherpt. Hierdoor kan deze niet eenzijdig en zonder overleg ter zijde worden geschoven. Deze maatregelen dringen bovendien de commercie en macht van de uitgeverijen terug en zet daarmee leraren weer in positie. Om deze taken uit te voeren, moet de leraar ook voldoende tijd en middelen krijgen. Ook dient de medezeggenschap, met achterbanberaad, te worden versterkt.

4. Leg landelijk (tripartiet) vast welke onderwerpen, en de daaraan gekoppelde bestedingsnormen, op school- of bestuurlijk niveau worden belegd. Dit tripartiete overleg wordt wettelijk vastgelegd en staat los van de cao-onderhandelingen. De georganiseerde **beroepsgroep krijgt een beslissende stem** in het vaststellen van de landelijke kaders. De insteek is dat de school, en dus niet het schoolbestuur, verantwoordelijk is voor de onderwijskwaliteit. Leraren krijgen een grotere verantwoordelijkheid in professionalisering op school- en bovenschools niveau. Voor de beroepsgroep is het beroepsbeeld richtinggevend.
5. De verantwoordelijkheid voor goed onderwijs ligt bij de staatssecretaris Funderend Onderwijs. Dat betekent ook betrokkenheid van de staatssecretaris bij de arbeidsvoorwaardenvorming. **Maak de cao-onderhandelingen voor het funderend onderwijs tripartiet** (vakbonden, werkgeversraden en staatssecretaris Funderend Onderwijs). Deze landelijke cao-onderhandelingen gaan over primaire arbeidsvoorwaarden, zoals salaris, arbeidsduur, sociale zekerheid, functies en functiewaardering. Naast betrokkenheid vanuit het ministerie krijgt ook uw Kamer zodoende beter zicht en sturing op de arbeidsvoorwaarden van leraren. Tevens wenst de AOb een open en reëel cao-overleg op basis van gelijkwaardigheid te kunnen voeren. Zonder openbaarheid van de referentieruimte is dat niet mogelijk. De AOb vraagt dan ook om, net zoals werkgevers deze al ontvangen, **inzage in de referentieruimte**.
6. **De primaire arbeidsvoorwaarden van het onderwijspersoneel worden geormerkt en losgekoppeld van de lumpsum**. Dit geeft financiële zekerheid en zorgt ervoor dat scholen voor de beste leraren, in plaats van de goedkoopste leraar, kiezen. De huidige functiewaarderingssystematiek (Fuwa) functioneert niet optimaal en verdient bijstelling. De huidige toepassing van het Fuwa-systeem kan benadelend werken voor

leraren die alleen lesgevende taken hebben, immers met het Fuwa-systeem is het financieel gunstiger om minder voor de klas te staan, waardoor de vlucht uit de klas gestimuleerd wordt. De AOb vindt dat dit Fuwa-systeem aan herziening toe is. Bij deze herziening kan worden gekeken naar normfuncties in het VO met een landelijk functieboek en een transparant loongebouw.

7. **De rol van schoolbesturen wordt meer faciliterend** ter ondersteuning van scholen voor bovenschoolse zaken, zoals HR-beleid, administratie en onderwijshuisvesting. Scholen krijgen de mogelijkheid om uit een bestuur te treden. Schoolleiders en onderwijsteams komen hierdoor weer aan zet over wat er op en rond de school gebeurt en de schaalvoordelen voor bovenschoolse zaken blijven intact. Tevens blijft hiermee de kennis en expertise van schoolbesturen aanwezig en voorkomt dat er meer dan 8000 bestuurder-directeuren komen. Om de kwaliteit te verhogen, dient het toezicht op de besturen te worden verbeterd. Om die reden pleit de AOb, net zoals bij woningcorporaties, voor de **invoering van een geschiktheids- en betrouwbaarheidstoets voor onderwijsbestuurders**.

Heeft u vragen?

Neem dan vooral contact op met de AOb: Judith Crabbendam, jcrabbendam@aob.nl

Over de AOb

De AOb is met ruim 80.000 leden de grootste onderwijsvakbond van Nederland. We komen op voor het onderwijspersoneel en voor de kwaliteit van het onderwijs. Op die manier maken we 'Samen sterk onderwijs'.